

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izbaja 10. in 25. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članstvo izvod po 1.— Din.
Oglasi po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.
Telefon šte. 3478.
Ček. račun 13.562.

Z razvitim praporom borbe — v novo leto

Novo leto se je začelo v znamenju boja. Volitve delavskih zaupnikov so se pričele in tako smo začeli novo leto z razvitim praporom, z zavednostjo, da so volitve delavskih zaupnikov fundament naše veljave in naše organizirane moči v borbi za kruh in za človeške pravice delavstva.

Zato pozdravljeni, razredni borci, v Novem letu!

In pri tej priliki si za hip oglejmo, kar smo zapustili. Staro leto je padlo v večnost, a ostal je za njim spomin, da se je delavskemu razredu v tem letu nakupičilo krivic cele kupe in se ga izžemalo na slehernem koraku.

Delati smo morali v starem letu čezure. Kršiti smo morali osemurnik in to grobo kršiti. Mezdne naše so bile majhne, beraške. Za vsako malenkost se nas je metalo na cesto in največkrat zato, ker smo dali vedeti, da smo ljudje, da smo celo po kapitalističnih zakonih državljani. Reduciralo se nas je, da smo poleg gladnih mezd trpeli še brezposelnost in njene obupne posledice. Naše pravice se je gazilo, vsak delodajalec je smatral delavca kot brezpravnega sužnja, katerega zakon ne ščiti in »zakon o zaščiti delavcev« mu je bil samo v zasmeh.

Mi nismo tega mirno gledali. Nismo hlapčevski povešali glave in trpeli in vzdihovali. Borili smo se. Vsaj mi, organizirani v razredno-bojevnih strokovnih organizacijah, pod vodstvom vrhovne strokovne inštanace, »Strokovne komisije za Slovenijo«, smo se borili. In ta naša borba je bila tisti zid, preko katerega si ni upala buržuazija iti še bolj, kot je šla. Če bi pa bili organizirani tudi vsi tisti, ki radi uživajo pridobitve organizacij in najraje javkajo, nočejo pa vstopiti v bojne vrste naših organizacij, potem bi se tudi to, s čemur nas je buržuazija udarila in nas še tepe, ne bilo zgodilo in bi mi sedaj v novem letu lahko zadovoljno in s ponosom vzdikali:

»Mi, delavci, delavke, smo kovači svojih razmer. In to krepki kovači, zakaj, skovali smo si svoje zadovoljive razmere. In sedaj v tem novem letu bomo še krepkeje kovali in naše razmere izkujemo še ugodnejše. Mi hočemo skovati iz delavca svobodnega človeka.«

Sedaj pa, žal, še stiskamo pesti in naša zavest nam govori:

Mi, delavci, organizirani v naših razredno-bojevnih strokovnih organizacijah, ki jim je na čelu »Strokovna komisija za Slovenijo«, smo zadržali s svojo organizirano močjo marsikatero krivico, ki je pretila udariti delavski razred. Uspešneje nismo mogli, ker so bili v svoji razredni nezavednosti neorganizirani — sicer naši sotrpini — tista opora delodajalcu, s katero so nam vsem, organiziranim in neorganiziranim, poslabševali življenske pogoje na položaj gladovanja in brezposelnosti, a delovne pogoje postavljali tako, da se izmoghavajo naše moči do skrajnosti.

Lanske volitve delavskih zaupnikov so bile časten uspeh naših razredno-bojevnih organizacij in s tem nas, organiziranih. Delo neorganiziranih pa je bilo, da nismo zmagali v vseh podjetjih in delavnicah, kar jih šteje Slovenija. In tako je bil uspeh naših zmag paraliziran od polen, ki so nam jih metali neorganizirani in nezavedni delavci in delavke. To je pa bičalo potem organizirane in neorganizirane.

Sodrug in sodružice! Volitve delavskih zaupnikov so pokazale izraz Vaše organizirane in razredne volje. V tovarnah in podjetjih je zaplapolal naš rdeči prapor.

V Vaši volji, sodrug in sodružice, je, da ne bo snet.

Nešteto intervencij so izvršile razredno bojne strokovne organizacije. Delavsko zbornico so uveljavljale kot svoj pomožni organ in tako dajale svojim izvoljenim delavskim zaupnikom mogočno hrbenico. In intervencije so bile uspešne. Bila bi jih cela knjiga, ako bi vse, kar se je doseglo, navajali. To ve vsak, ki je bil prizadet, to ve vsaka organizacija, ki je delovala, vsaka podružnica te ali one organizacije, katere član je pod njenim okriljem iskal pomoči, to ve vse delavstvo te ali one delavnice in podjetja, ki je izvajalo izboljšanje svojega položaja.

Če bi pa bili organizirani tudi vsi tisti, ki še niso, če bi v vseh delavnicah in podjetjih bile razredno-borbeno strokovne organizacije, potem bi položaj delavstva bil na višini. Delavec in delavka bi ne bila brez pravic, ne veljala bi samo kot neke vrste delavna moč, nego bila bi enako vredna pred svojim delodajalcem, bila bi neodločujoči faktor.

To je treba vedeti vsakemu delavcu in delavki sedaj, ko smo stopili v novo leto.

In ker smo delavci in delavke sami kovači svojega položaja, tudi našega današnjega suženskega položaja, je treba, da to vsak ve in o tem razmišlja.

In ker je to vsakemu znano in se tega zaveda, naj bo v novem letu zapisan v zgodovini razredne borbe in naših organizacij sklep, da se morajo dosedaj še neorganizirani delav-

ci in delavke organizirati, da morajo postati bojevniki v vrstah razredno-borbenih strokovnih organizacij, bojevniki za svoje, to je za delavske in s tem za proletarske pravice, za pravice svojega človeškega dostojanstva!

V vseh obratih, delavnicah, podjetjih in tovarnah morajo biti naše organizacije!

Z vso energijo se bomo poprijeli tega dela. Vsi organizirani si stavimo za dolžnost, da v tem novem letu organizira vsak organizirani po pet dosedaj še neorganiziranih sotrpinov ali sotrpink. Samo po pet. Vsaka organizacija v sklopu »Strokovne komisije za Slovenijo« naj vpostavi po celi Sloveniji v vseh delavnicah, tovarnah in obratih, kjer še ni razredno-borbenih strokovnih organizacij, svoje podružnice po principu: en obrat, ena organizacija. Ko se to zgodi, potem bo naša volja ukaz, naši protesti obsodba. In naš mizerni, gladovni, brezposelni položaj bo izginil, naše duševne in telesne moči izmoghavajoči položaj se bo izboljšal in kriknili bomo s ponosom in samozvestjo:

»Ljudje smo!«

Sodružice in sodrug, sotrpini in vsi razredni neorganizirani našega razreda! Naj te naše besede postanejo meso. Z borbo smo začeli novo leto. Jadrajmo samozavestno preko valov reakcije do svobode!

Delu čast in oblast!

Resolucija o socialnem zavarovanju.

(Sprejeta na 4. kongresu Delavskih zbornic.)

4. kongres Delavskih zbornic v Beogradu je osvojil, ko je zaslišal referate in razprave o delavskem zavarovanju, sledečo resolucijo:

1. Naše socialno zavarovanje se ima boriti z največjimi težavami: ne samo, da upliva gospodarska kriza slabo na njegov razvoj; ne samo, da imajo naše slabe higienske in zdravstvene razmere, slaba prehrana in nemogoče stanovanjske razmere, v katerih živi delavstvo, vpliv na zavarovanje; ne samo, da imajo zanj predolgi delovni čas in druge neugodne mezdne in delovne prilike slabe posledice: naše zavarovanje se ima boriti razen tega stalno proti prizadevanjem poslodavcev in njihovih organizacij, da ga desorganizirajo in proti organom državne uprave, vstevši med nje tudi samo ministristvo za socialno politiko, katero namesto, da podpira razvoj organizacije, izvršuje in pripravlja celo vrsto udarcev in to ne samo proti nekaterim ustanovam zavarovanja, temveč proti socialnemu zavarovanju sploh.

2. Okolnost, da je izvajanje v zakonu predvidenega zavarovanja delavcev za slučaj onemoglosti, starosti in smrti odloženo in starostno zavarovanje nameščencev neizgrajeno ter da redno zakonsko zavarovanje zoper brezposelnost delavcev in nameščencev ni izvedeno, ima ne samo direktne težkoče za one vrste socialnega zavarovanja, ki so provedene, ker se prevaljujejo nanje v veliki meri bremena onih gori omenjenih vrst zavarovanja, ki še niso sprovedene.

Z ozirom na vse to postavlja četrti kongres Delavskih zbornic sledeče zahteve:

I.
Odredbe zakona glede izvajanja zavarovanja delavcev za slučaj onemoglosti, starosti in smrti se morajo nemudoma izvesti, delno izvajanje pokojninskega zavarovanja privatnih nameščencev se mora novelirati in razširiti na cel državni teritoriji in na vse vrste nameščencev.

II.
One skupine delavstva, ki so izvzete iz splošnega zavarovanja ali ki so izvzete od zavarovanja vohče, se morajo zavarovati v sklopu občega zavarovanja, odnosno se mora zavarovanje tudi zanje provesti. To velja zlasti za zavarovanje poljedelskih delavcev, za katere se morajo donesti, oziraje se na njihove posebne delovne pogoje, specijelne odredbe o izvedbi zavarovanja.

III.
Podpiranje nezaposlenih delavcev in nameščencev potom posredovalnic za delo (Javnih Borz dela) se mora izgraditi v redno in splošno zavarovanje za slučaj brezposelnosti. V zvezi s tem postavlja kongres kot svojo najnujnejšo in najaktualnejšo zahtevo, da podpre ministristvo za socialno politiko posredovalnice za delo z obilnejšimi državnimi subvencijami, da se morejo nezaposleni delavci in nameščenci v večji meri podpreti, to zlasti z ozirom na točasno veliko brezposelnost.

IV.
Da se mora prenehati s cepljenjem institucij socialnega zavarovanja. Nasprotno se morajo vse vrste zediniti v eno organizacijo, pri čemur se mora voditi račun o specijelnih panogah poedinih krajev, poedinih vrst delavcev in nameščencev.

Njenim krajevnim organom se mora dati jačja samostojnost, vsled česar se morajo stvoriti močnejše edinice, oziraje se pri tem na socialne, gospodarske in prometne razmere.

V.

S sistemom imenovanja članov samoupravnih organov delavskega zavarovanja je treba prenehati. Če se je glede te ponovno postavljene zahteve, z ozirom na prejšnji komplicirani in težkopadni volilni aparat, moglo dosedaj bolj ali manj upravičeno ugovarjati, omogoča sedanji spremenjeni statut SUZOR-a, da se v delavskem zavarovanju v tem pogledu prilike normalizirajo. Zato je treba pristopiti čimprej k obnovi samoupravnih organov delavskega zavarovanja z razpisom volitev zanje. V izmenjanem statutu SUZOR-a vidi kongres eno izmed sredstev, ki morejo tem zahtevam zadostiti.

Dopolnjujoč splošno resolucijo o delavskem zavarovanju je sklenil 4. kongres Delavskih zbornic z ozirom na slabo stanje rudarskega zavarovanja in z ozirom na nezadostne rente starih rudarskih rentnikov, sledeče:

1. Četrti kongres Delavskih zbornic v Beogradu odklanja uredbo ministrstva za šume in rude, s katero se regulira zavarovanje rudarskega delavstva na temelju odredbe finančnega zakona za leto 1927 in 1928, ker ona ne odgovarja zahtevam zainteresiranega delavstva; ker je pravno nepopolna in nezadostna in ker je v

materijelnem pogledu nesocialna. Ona je razen tega tudi protizakonita, ker ukinja Pokojninski sklad za Slovenijo, k čemur minister ni upravičen. Kongres zahteva, da se rudarsko zavarovanje nemudoma uredi in da se to vprašanje dalje ne zavlačuje.

2. V pogledu sanacije bratovskih skladnic zahteva kongres, da se izvede sanacija na ta način, da se krijejo deficiti bilanc bratovskih skladnic s posebnimi vsakoletnimi prispevki podjetij. Prispevki podjetij naj se povešajo tako, da bodo znašali 10% več od efektivnih izdatkov za zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti in naj se plačujejo tako dolgo, dokler se ne doseže matematično kapitalno kritje teh rent. To sanacijo naj podpre država z letnimi subvencijami iz svojega budžeta.

3. Penzije starih upokojencev naj se spravijo v sklad s sedanjimi življenjskimi razmerami.

Dopolnjujoč splošno resolucijo o delavskem zavarovanju zahteva 4. kongres Delavskih zbornic v Beogradu v pogledu pokojninskega zavarovanja pravnih nameščencev:

Da predloži gospod minister za socialno politiko narodni skupščini zakonsko osnovo glede razširjenja pokojninskega zavarovanja pravnih nameščencev, ki je v veljavi v Sloveniji in Dalmaciji, na celo državo in to tako, da se s to zakonsko osnovo to zavarovanje izpopolni in razširi na vse kategorije pravnih nameščencev.

Naša premogovna industrija v državi.

Eden izmed glavnih virov gospodarstva posamezne države je gotovo premogovna industrija. To vidimo v vseh državah, kjer je ta več ali manj razvita. Osrednje evropske velesile (Avstrija, Nemčija) so v glavnem računale na svojo zmagajočo zapadnima velesilami zgolj s pomočjo njih močno razvite premogovne industrije. Še danes, 10 let po zaključku svetovne vojne, vidimo, kako silna borba se vrši med državami, tekmovalkami za zavojevanje oddajnih trgov za ta črni dijamant in to iz razloga, da na

eni strani dvignejo svojo trgovsko bilanco, a na drugi pa notranje gospodarstvo in blagostanje.

Zato je tudi potrebno, posebno za našo delavsko javnost, da se seznanimo s stanjem in razvojem te važne industrijske panoge v naši državi. Kajti kakor v raznih drugih državah, n. pr. v Angliji, Nemčiji, Franciji, Belgiji, Poljski, Čehoslovaški in končno v Rusiji, je tudi naša država še sicer nerazvita, a za prihodnost odločujočo premogovno industrijo ena izmed tistih, ki že danes po večini krije svoje

potrebe z domačim premožem, a bo, če bo šel razvoj te industrije v tem tempu naprej kakor dosedaj, morala naša država na eni strani zaščititi domači trg pred uvozom in ob enem pa se bo moralo iskati za naš premož nova oddajna tržišča.

Pa ne samo iz gospodarskega stališča meščanskega razreda, temveč še veliko bolj iz socialno-gospodarskega stališča prizadetega delovnega ljudstva, osobito rudarjev, je potrebno, da se razvoj te tako važne industrije pazno zasleduje, da bo delavstvo tudi v stanju prilagoditi svoje upravičene socialno-gospodarske zahteve razvoju iste.

Pred vsem moramo ugotoviti, da mi še ne spadamo med izvozne države, v kolikor ne delajo posamezne družbe z dumpingom, ki pa ne pride mnogo v poštev. V večji meri se uvaža k nam inozemski premož osobito angleški, ki se ga rabi največ v naši paroplovbi in pa moravsko-ostrovski, kateri si utira pot preko Bratislave po Donavi v Srbijo. Veliko vlogo je igral pri nas tudi pečujski premož, katerega je dobivala naša država na račun vojnih reparacij od Madžarske, kar je pa sedaj prenehalo.

Da se to dogaja, in to kljub zaščitni carini, je največ vzrok to, ker imamo pri nas še zelo malo odkritega prvotnega premoga, temveč kolikor ga imamo, je to po večini srednje in slabe kakovosti. Tako imamo pri nas tri vrste premoga in sicer: črni (najboljši), rujav (srednji) in lignit (najslabši) premož. Največ črne premoga se nakopuje v Srbiji. Rujav premož se proizvaja največ v Sloveniji, a za njo pride Bosna in Hercegovina. V lignit-premogu ima prvenstvo Hrvaška in Slavonija, za njo pridejo Bosna in Hercegovina ter Slovenija. Zato se bo moralo pri nas v tem pogledu še mnogo storiti, da se bo dala možnost uporabe tudi premožu slabše kakovosti. Kaj nam koristi, če sta Hrvaška in Slavonija bogati na lignitu, če ga pa domača industrija in železnice ne marajo. To vidimo zlasti letos v dobi dobre konjunkturi, ko premogovniki s črnim in ru-

javim premožem delajo noč in dan, v tem ko se v rudnikih z lignitom praznujejo štihi in delavstvo na ceste meče. To je zlo, pri katerem trpi največ prizadeto delavstvo.

V naslednjem hočemo statistično navesti razvoj te industrije in z njo v zvezi razvoj nje produkcije po pokrajinah in potem za celo državo skupaj. Pod štev. 1. je razumeti Slovenijo, pod 2. Bosno in Hercegovino, pod 3. Srbijo, pod 4. Hrvaško in Slavonijo, pod 5. Dalmacijo in pod 6. celo državo. (Produkcija v tisoč tonah).

Leto	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1913	1587	847	311	234	115	3.095
1919	1170	663	89	251	66	2.227
1920	1169	842	335	381	113	2.887
1921	1194	943	338	372	84	3.091
1922	1554	1067	568	446	94	3.729
1923	1697	1164	735	403	102	4.101
1924	1880	1119	689	349	129	4.185
1925	1822	975	771	471	114	4.152
1926	1678	881	869	447	166	4.141
1927	1912	1149	933	537	215	4.745

Iz navedenih števil je razvidno, da se naša premogovna industrija kljub težki gospodarski depresiji v državi zelo razvija, osobito v Srbiji. Zadnja leta nam dokazujejo, da je njen razvoj navzgor mogoč, posebno če se bo s pametno gospodarsko državno politiko gospodarski položaj v državi zboljšal, to se pravi, če se bodo gradile nove železnice, nove tovarne in sploh vsa obrt in industrija polno zaposlovala in bo tako konzum za naš premož v državi dovolj velik, pri čemur se bo dobila tudi večja možnost zaposlitve našega delavstva v tej industriji. Koliko pa bodo rudarji deležni tega blagostanja od nje razvoja, je pa odvisno od njih razredne borbe same. Zakaj že danes je tudi pri nas naša rudarska industrija velik vir dohodkov posameznih kapitalistov, družb in države, v tem ko je prizadeto delavstvo še danes samo objekt najbrutalnejšega izkoriščanja. Parola torej mora biti: z razvojem te industrije navzgor mora tudi iti borba za delavske pravice navzgor. Zato, rudarji Trbovelj, Hrastnika, Zagorja in drugih revirjev, vsi v strokovno organizacijo, v »Zvezo Rudarjev Jugoslavije«. V vas samih je vaša moč, zato jo pokažite!

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

S tem se pohvalite, g. Krek!

Še o bolniški blagajni.

Kako poslujejo naši socialni zavodi pod klerikalno upravo, hočemo v naslednjem pokazati.

Kovaču Oder Karl iz Zreč se je 1. 1923 pri delu pripetila nesreča, da mu je odletel jeklen drobec v prsa. Vsled tega je v zadnjih letih večkrat bolehal, dokler ni postal za delo nezmožen. Citiramo uradno izdano potrdilo, katerega je OUZD poslal občinskemu uradu v Mislinje, ki se glasi:

Poslovalnica ljublj. okr. urada za zav. del. v Konjicah.

Opr. štev. 279/28-1.

Občinski urad,

Mislinje.

Na Vašo službenico z dne 20. V. 1928 se poroča: Oder Karol, roj. 6. IV. 1884, poročen, bivši kovač pri Štajerski industrijski družbi v Zrečah, je bil v staležu bolnikov v sledečih razdobjih in na sledečih diagnozah: od 2.—6. V. 1923 = II 12. tbc. pulm. od 23. 8. do 3. 9. 1923 = XV 2 žel. drobec v prsih. od 10. XII. 1923 do 7. I. 1924 = II 12 tbc. pulm.

od 20.—26. V. 1925 = XIV 1 perioritis od 28.—31. X. 1925 = XIV 1 perioritis od 11.—23. XII. 1925 = II 5 dakryocystitis od 19.—27. IV. 1927 = asthma bronchiale, bronchitis

od 16. VII. do 5. VIII. 1927 = XV 2 žel. drobec v prsih

od 27. VIII. do 17. IX. = recid. iz I. 1923 od 4. X. do 2. XII. 1927 = recid. iz I. 1923.

Konjice, dne 21. maja 1928.

Poslovalnica ljublj. okr. urada za zav. delavcev v Konjicah.

(Podpis nečitljiv.)

Oder Karl je zahteval od OUZD, da mu nakaže nezgodno rento, ker je postal za delo nesposoben. Na to je prejel od Srednjega urada u Zagrebu, sledeči odlok:

Odlok.

Karol Oder, rojen leta 1884 v Tolstem vrhu, po poklicu kovač, pristojen v občini

nezgodo, ki se mu je pripetila dne 23. avgusta 1923 v obratu Štajerske železo-ind. družbe v Zrečah.

Rentni odbor Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je spoznal v svoji seji z dne 13. marca 1928, da prijavljena zahteva ne daje pravice na rento ter je sklenil, da se ima na podlagi odredbe § 107. Zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 »Službene Novine« številka 117, od 30. maja 1922 zahteva po odškodnini vsled navedene nezgode odbiti iz sledečih razlogov: Imenovani navaja, da mu je dne 23. avg. 1923 pri delu odletel drobec od jeklene kladiva v prsa, predril prsno steno in obtičal v prsni votlini v neposredni bližini srca. Prvi dve leti po poškodbi da ni imel nobenih posebnih težav, pozneje pa se je najbrže lega drobca spremenila, da mu povzroča sedaj velike neprilike pri delu.

Glasom rentgenološkega izvida se nahaja drobec med V. in VI. rebrom, blizu porednice, v steni prsne koše in ne v notranjosti istega, tako, da mu drobec ne more delati težav. Sedanja delaznežnost ponesrečenca izvira od kronične tuberkuloze pljuč in je tedaj posledica bolezni in ne nezgode, vsled česar se toz. odškodninski zahtevek v smislu § 85. cit. zak. odklanja.

Zoper ta odlok se sme po pristojnem Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani vložiti pritožba pri sodišču delavskega zavarovanja v Ljubljani v roku 3 mesecev po vročitvi.

Pritožba ne ustavlja izvršitve.

Pritožba, vse razprave in listine, ki se tičejo ugotavljanja in reševanja pravnih odnošajev po cit. zakonu med Osrednjim uradom za zavarovanje delavcev in zavarovalnimi člani, so v smislu § 189. cit. zakona oproščene vseh vrst kolkovine in pristojbin. Sodišče odloča na temelju § 68 odst. 1. cit. zakona, katere stranka ima nositi stroške sodnega postopka.

Ta odlok se izda:

1. Ponesrečenca Karolu Oder z bivališčem Zreče pri Konjicah. Slovenija.

2. Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

3. Tehničnemu odd. IV/2 Suzor-a.

Zagreb, dne 13. marca 1928.

Srednjišnji ured za osig. radnika u Zagrebu.

Generalni direktor: u. z. (Podpis nečitljiv.)

Predsednik: Marko Bauer, I. r.

Zoper ta odlok se je Oder Karol v mesecu juniju 1928 pritožil na Sodišče Delavskega zavarovanja. Od ta-

nes ni nikake rešitve. Omenjeni kovač je oče petero nedorastlih otrok. Okrožni urad za zavarovanje delavcev mu je že pred pol letom ustavil izplačevanje hranarine. SUZOR v Zagrebu zavlačuje in ne odstopi pritožbe sodišču, da bi se zadeva rešila. In ako bi sodišče rešilo pritožbo v prilog ponesrečenca, se bo zopet OUZD pritožil na višjo instanco, katerega pa po božji volji in strankarski prevdarnosti ministra za Socialno politiko danes še ne posluje, in se bo stvar zopet zavlekla.

Zakaj? Radi tega, da se ne bi prispevki izdali za tiste namene, za katere so se pobirali, ampak da bodo mogli razni bančni špekulanti po milosti vsakokratnega režima z delavskim denarjem špekulirati v svojih skrahiranih bankah.

V naše socialne zavode so prišli ljudje, ki spadajo vse kam drugim prej, kakor pa v socialne ustanove, ki so namenjene v zaščito izmozgane delavca.

To je mogoče le radi tega, ker te socialne ustanove upravljajo ljudje, katere si vsakokratni režimski ministri socialne politike imenuje za svoje slavnate može.

Učinek konflikta med delavstvom in kovinsko industrijo v Porenju.

Ko roke, ki producirajo, ki vse ustvarjajo, ustavijo svojo ustvarjajočo moč, tedaj počiva vse, tedaj je mrtvo vse in z gube grede v neizračunljive vsote. V takih slučajih se pokaže, da je proletarska moč največja moč na svetu in le neorganiziranost in premajhni zavednosti ter nezaupanju v samega sebe se ima kapitalizem zahvaljevati, da vlada.

Železna industrija v Porenju je izprla tisoče delavstva. Delavstvo je to izprle sprejelo samozavestno in z razredno bojnostjo. Dasi so delavske organizacije morale prevzeti veliko pezo in odgovornost, so to prevzele z zavestjo, da so armada, ki se ne ukloni in ki gre k zmagi. Podjetniki so pošiljali pisma na vse strani svojim odjemalcem, ter jih rotili, da jih ne zapuste, ker inozemske borze za železo so se vedno bolj

angleškem, je bilo vedno česče. Konkurenca pa je kapitalistu strašna zver.

Izprte se je poznalo tudi v izvoznih lukah. Tako je morala rotterdamska luka svoj obrat silno skriti, ker ni bila dela. Še občutnejše so bile posledice v Nemčiji sami. Nazadovanja so bila skoraj v vseh gospodarskih panogah: v industrijah, ki se pečajo s predelavo železa, v apnenicah, v premogokopih, pri železnih, pri rečni plovdbi itd.

Tu se vidi, kako na vse strani seča, ako se roke, ki ustvarjajo, ako se delavstvo odtegne od produktivnosti. In da bi kapitalizmu pokazali svojo moč, bi trebalo v takem slučaju, da bi delavstvo na celi črti, povsod, v vseh podjetjih, tovarnah in delavnicah opustilo delo in solidarno nastopilo na bojišče. Bilo bi, kakor je v socialnem romanu Jack Londona v »Železni peti« na str. 37, II. knjiga tako slikovito in strašno opisano.

Že v prvem tednu izprtja je nazadovala prodaja premoga za 10 odstot. V oktobru se je skrajšalo delo v westfalskih premogokopih za 7600 šihlov dnevno; v času od 1.—8. nov. pa že za 31.000 šihlov dnevno. Za 11 dni izprtja znači ta izpad vrednost okoli 2 milijona 200 tisoč mark (nekako 22 milijonov 600 tisoč dinarjev).

V vsem se cenijo neposredne finančne izgube tega konflikta, to je izgube na zasluzku, na podorah, na praznovanju v premogokopih in sorodnih industrijah na 25—30 milijonov mark (325—390 milijonov dinarjev).

Zato treba iz tega še posebej ceniti nauk, da proletarijat, ki se ga hoče s takimi izprti prizadeti in udariti, udari nazaj dvakrat učinkovitejšo, to je, da stopi v generalno stavko in naredi, kakor je Jack London v »Železni peti« v poglavju »Generalna stavka« opisal.

Kovinarji.

53. prispevke v letu 1928 gre v borbeni sklad »Kovinarske Internacionale«. Blagajniki naj nalepijo 53. markico zgoraj nad 52. Vsak član našega Saveza je glasom sklepa kongresa zavezan oddati svoj prispevek za borbeni sklad naše »Železne Internacionale«.

Ljubljana.

»Sekcija livarjev«. Vplačevanje prispevkov in izplačevanje podpor se vrši le pri sekcijem blažajniku s. Francu Grum-u. Istotam se sprejemajo tudi novi člani. Informacije o zaposlitvi in vsa druga navodila je iskati le pri predsedniku ali tajniku sekcije.

»Sekcija strugarjev«. Prispevki se vpla-

vršanu. Istotam se izplačujejo tudi podpore. Vse druge informacije daje sekcijski predsednik.

»Sekcija pločevinske industrije«. Prispevke pobira le sekcijski blagajnik. Vse druge informacije je iskati pri predsedniku sekcije.

»Sekcija elektromonterjev«. Vplačevanje prispevkov se vrši vsak petek pri sekcijemskem blagajniku s. Franc Celarc v prostori Saveza, palača Delavske zbornice. Članski sestanki elektromonterjev se vrše vsak petek ob 7. uri zvečer. Za informacije se je obračati na sekcijškega tajnika s. Kopač Vladimir.

Penzijški sklad kovinarjev. V okviru Saveza se je osnoval **»Penzijški sklad kovinarjev«.** S tem skladom se ima namen pomagati članom, ki so vsled nesreče pri delu, ali pa vsled starosti za delo nesposobni. Ta sklad vodi poseben odsek. Vsi sodrugi, ki žele kakšne informacije, naj iste sporoče na naslov predsednika tega odseka: s. J. Pogacar, poštni predal 290, Ljubljana.

»Kovačev božič«. So tudi letos priredili ljubljanski kovinarji, pri kateri priliki so obdarovali okoli 120 otrok naših kovinarjev. Razdeljeni darovi so prekorajčili vrednost 10.000 Din. Tem potom izrekamo zahvalo vsem onim, ki so s svojim trudom in darovi pripomogli k temu, da je ta prireditev tako sijajno uspela.

Naši zapniki. Ob priliki praznovanja »Kovačevega božiča« so se ljubljanski kovinarji poslovali tudi od enega svojih zapnikov. V pozdravnem govoru, ki ga je imel predsednik Strojne komisije s. Jernejčič kot predsednik vseh zapnikov v Sloveniji, je omenil, da je naš s. Strašek deloval kot vesten in neupogljiv zapnik za interese svojih sodelavcev. S. Strašek je z novim letom postal mojster; zbrani kovinarji so mu v priznanje in spomin poklonili kipe kovača pri delu ter upajo, da bo s. Strašek tudi kot mojster ostal zvest njihov sodrug, zvest svoji ideji.

RUDARJI.

Siterjevec.

Nismo prijatelji osebnega razračunavanja po časopisu, ali včasih se pa že marsikateri gospod, po milosti paznik, tako daleč v svojem postopanju napram delavstvu spozabi, da smo primorani se z njim javno baviti, to pa ne zaradi njega samega, ker tega on niti vreden ni, temveč zaradi javnosti sploh in pa, da pride morebiti slav. rudarski oblasti do ušes, ki bi vsaj po njenem delokrogu morala takega gospoda poučiti, da paznik in delavstvo še vsaj po konstrukturi telesa spadajo pod eno človeško pasmo, čeprav se po morali ločijo med ljudi in zverino.

Pri nas imamo paznika z imenom Sadar. Ta paznik, ki ima poleg te napake, da ne pozna odlokov rudarske oblasti in obstoječih pogodb, še to napako, da bi rad hitro obogatel na račun ubogih delavcev. Ker se mu pa to ni posrečilo, se je hotel maščevati nad prizadetim delavstvom s tem, da je začel četrt ure pred začetkom ure moštvo klicati (Verlesung). No delavstvo, ki pozna točnost svojih ur in obstoječih predpisov pogodb, se ni odzvalo. To je dalo povod strošni pobesnelosti tega gospoda. Le hladnokrvnosti navzočih rudarjev se je zahvaliti, da so se gospod Sadar cele hlače odnesli.

Mi, že itak malo neumni rudarji (ker neumne nas gospodje delajo) rudnika Siterjevec svetujemo temu gospodu pazniku, da vzame knjigo v roke in to tisto, kjer se človek uči dostojnosti in obnašanju do sočloveka, pa čeprav je isti tudi delavec. Toliko za danes.

Prizadeti rudarji.

Delovne razmere v svinčnih rudnikih Mežica-Crna.

Mislilo bi se, da je pri podjetju, ki ga poseduje in opravlja kulturen Anglež, balkansko izkoriščanje delavstva nemogoče. Ali jako bi se varal tisti, ki bi to mislil. Zakaj kapital je izkoriščevalec, pa naj bo to angleški, jugoslovanski, brezverski ali pa krščanski. Obzirnejši mora biti le tam, kjer ga razredna moč delavstva v to prisili.

Tako imamo tukaj, kjer si delavstvo te moči ustvariti ne more, razmere pač take, kakor te odgovarjajo interesom angleških kapitalistov in pa samozvesti delavcev samih. Pa preidimo k zadevi sami.

Akordno delo je pri nas pretirano, tako da tam, kjer sta delala na kraju (Ort) 2 kopača in 2 vozača, dela sedaj samo 1 kopač in 1 vozač. Nadalje je žalostno dejstvo to, da smo pri nas dvojne vrste delavci. Eni, ki so vedno na »gospodski« dnini in drugi, takozvani »rajsarji«, pa vedno na akordnem delu. Smo načelno proti vsakemu akordnemu delu, ker vemo, da je to smrt delavca. Ali danes je položaj takšen, da rudar, ki ima na »gospodski« dnini samo Din 27.50 in drag, doklade nekaj nad Din 8 dnevno, osobito če ima še družino, absolutno živeti ne more. Tukaj bi se morala vršiti brezpogojno popolnoma nepristranska izmenjava na akordnih delih, ali pa naj podjetje omogoči možnost eksistenčnega zaslužka tudi onim, katerih pri akordnem delu ne more zaposliti.

Istotako je tudi z delavskimi stanovanji. Podjetje kljub jasnim določbam zakona ne nudi svojim delavcem dovolj zdravih stanovanj in je delavstvo prisiljeno stanovati pri zasebnikih ter plačevati za slaba stanovanja visoko najemnino. Ker pa je stanovanjski zakon omejen v zaščiti stan. najemnikov, še lastniki istih brezobzirno mečejo delavce iz stanovanj. Take so razmere pri teh rudnikih, s katerimi se bomo še bavili.

SPLOŠNA DE AVSKA ZVEZA.

Križev pot usnjarskih delavcev v tovarni »Pollak« v Ljubljani.

Udarec za udarec pada na vleča teh delavcev, odkar je podjetniku uspelo jih odvrniti od prave razredne marksistične strok. organizacije. Ker so neorganizirani, so izgnani vse one stvari, ki jim je njihova organizacija

cija priborila. Znižale so se mezde, odtrgale družinske in draginske doklade, »lačani« prazniki so se ukiniteli, ukinito se je dajanje podplatov delavcem za popravilo čevljev in še več drugih raznih socialno-političnih pridobitev, ki niso nič manj važne kakor materialne.

Zakaj vsi ti udarci? Zato, ker ste neorganizirani! Čujte in strmite, kaj je temu podjetniku sedaj prišlo na um. Ker je podjetje na precej slabih finančnih nogah, potrebuje posojila, in tega hoče dobiti od svojih delavcev. To se pravi pod firmo štedenja. Delavcem namerava od njih skrajno slabe mezde pri vsakem izplačilu odtrgavati po 10 odstot. O ironija! Lačen, sestradan delavec naj da podjetju posojilo, oziroma naj pušča 10 odst. svojega zaslužka podjetju za obratni kapital.

Oj, Vi brezpravni sužnji, dvanaest bi je ura, spreglejte vendar! Organizirajte se, branite vaše zadnje, kar imate, vaše boro življenje. Ali ni dovolj tega vašega križevga pota? Od znižanja mezd preko izgub vseh vaših prejšnjih pridobitev, preko ukradene blagajne za penzijski fond, pa do te postaje »štedenja« pri lačnih želodcih?

Vstanite sužnji iz prokletstva...

Moste.

Kemična tovarna. Božični prazniki so potekali v precej razburjenem razpoloženju za naše delavce. To pa vsled božičnih nagrad, ki jih je podjetje delilo nekaterim delavcem. Vse delavstvo se sprašuje, zakaj ta čudna ločitev. Uganka je pač lahka in se da rešiti brez truda. Zato naj se delavci v Kemični tovarni vsled tega preveč ne razburjajo, ampak še bolj pomnožijo svoje bojne vrste. Saj za organizirane delavce niso nagrade, pač pa takšna mezda, s katero more delavec pošteno živeti, in da bi še moral prositi za nagrade, ki so pravzaprav le miloščina. Vsem članom strokovne organizacije želimo srečno novo leto in Vam kličemo: Vztrajajte! Kljub vsemu naprejte!

Občni zbor podružnice SDZJ Moste, kemični delavci, se vrši v četrtek, dne 17. januarja 1929 v gostilni poleg tovarne ob 16. uri.

Internacionalna združitev delavcev čevljar-ske in usnjarske industrije.

Zveza angleških usnjarskih delavcev s 5000 člani (»Amalgamated Society of Leather Workers«) in angleška zveza čevljarjev s 7000 člani (»Rossendale Union of Boot, Shoe and Slipper Operatives«) sta se priključili k internacionalni zvezi čevljarjskih in usnjarskih delavcev. S 1. januarjem se priključijo tudi zveza usnjarskih delavcev Finlandije s 3300 člani.

ŽIVILCI.

Mesarji.

Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal ponovno odredbo o zapiranju in odpiranju trgovin in obratov. Uredba je v splošnem slabša od prve. Izjemoma smo nekoliko na boljšem mi, ker je v uredbo sprejet nedeljski počitek v zimskem času.

No, saj je pa tudi bilo truda na naši strani in stokanja na mojstrski, predno se je dosegel sporazum.

Sedaj je potrebno, da pazi vsak mesarski pomočnik, da se bo teško priborjeni nedeljski počitek tudi dosledno izvajal.

Toda s tem, da je prva naša zahteva izvojevana, naša naloga še ni rešena! Pred vsem nam je treba strokovne izobrazbe! Vsak naš član mora biti aktiven v naši organizaciji.

Videli smo pri prvi naši zahtevi, koliko podobnega dela je treba za vsako akcijo in koliko je vredna močna organizacija!

Sodrugi, to kar imamo od drugih državah naši kolegi že desetletja, si moramo priboriti tudi mi, vse zamujeno moramo nadoknaditi. Nadoknadili bomo v vztrajnem delom, zato sodrugi, vsi na delo! Čas je zlato!

Pivovarji Ljubljana-Maribor.

Pivovarji v Ljubljani in Mariboru imamo vsi enega gospodarja v formi upravnega sveta d. d. pivovarne »Union«.

Da nam ta gospodar daje skrajno mizerne plače (v Ljubljani od 160—260 Din), je pač razumljivo, a manj razumljivo je, da ima ta gospodar še ob teh mizernih plačah dvojno mero.

Tako imamo mi Mariborčani do 40 odstotkov nižjo plačo od Ljubljančanov, dasi opravljamo enako delo. Dalje je tudi razlika pri praznikih, katere imajo eni plačane, a drugi ne. Potem pa pridejo še državni prazniki!

Vaš bog, gospodje, je zlato tele — a naš pa želedec!

A če moramo praznovati nekateri — te ljube božje praznike — s plačo, drugi pa brez plače, tedaj nam vsaj plačajte državne praznike, ali pa nas pustite pri miru z njimi! Mi z našo bedo smo tudi brez državnih praznikov skrajno državotvorni. Kako dobro smo plačani, se vidi iz tega-le slučaja: Delavec pripoveduje:

»Za praznike sem pretakal spirit. Po napolnjenju sodega ga je ostalo v pipi četrt litra; mislim si, kam naj ga dam in se spomnim, kako dober je čaj z rumom, a včasih tudi s spiritom; vem, da ga vzeti ne smem, ker bi bila to tatvina, a vendar, kupiti ga ne morem, tukaj bo na itak shlapel. Vrag me je premotil in pobesnil steklenico, v kateri si prinesem za kosilo kavo in ga po delu odnesem seboj, a vratar mi ga odvzame in hajdi k g. inženjerju! Pa pravim, lepega vraga sem si skuhal in res skoro bi bil romal v zapor, da ni nekdo g. ing. pomiril.«

Tako-le je. Delavec se zaveda, da ne sme vzeti in če bi imel količkaj plače, bi tudi ne vzel, tako pa je prisiljen.

Gospodje, veliko je danes na svetu takih in najmanj polovico nepoštenih na sličan način vsled mizernih plač! Kdo vzgaja tatove?

Živilski delavci.

Kakor se mladina veseli praznikov, oziroma »božiča«, tako se jih veselijo naši krojaški delavci, ki so zaradi tega, da so

ganizacija svoje tradicionalne navade ne bo opustila.

Mi se zavedamo, da naše organizacije niso »podporna društva«, vendar pa smo ves čas po možnosti pripravljeni pomagati sodrugom, katere izkorišča podjetnik, a v času brezposelnosti jih ne vidi.

Da bodo tudi naši brezposelni kolegi vsaj malo deležni »božjega« izreka **»Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje«**, so uvedle naše vodoružnice podporno akcijo, v kateri sta najbolje uspeli mariborska in ljubljanska podružnica. V Mariboru je bilo obdarovanih preko 200 sodrugov po Din 200. Da je akcija tako dobro uspela, gre predvsem zahvala s. Schuntnerju in pa sodrugom v delu, ki vzlic nizkim plačam z veseljem podpirajo žrtve kapitala. Živela proletarska solidarnost, živela razredne organizacije in v njih razredni boj!

OBLAČILNI DELAVCI.

Razmere v krojaški stroki. Velik odstotek krojaških pomočnikov je podvržen proletarski bolezni, tuberkulozi. In to ni v naši stroki ničesar izrednega in nerazumljivega. Kroj. pomočniki, predvsem po deželi, morajo delati po 10—16 ur dnevno, sključeno sedeč in kdor ni močnega ogrožja, kaj lahko podleže tuberkulozi. Seveda krojaški mojstri pri tem tudi ne gledajo na higijeno po delavnicah, ker jim je to španska vas. Po deželi, kjer stanujejo in se hranijo pomočniki kar pri mojstrih, imajo navadno posteljo v mizi, na kateri delajo čez dan. Ni sicer povsod tako, n. pr. bolj higieničen je krojaški mojster g. Štrus v Pirničah pod Šmarno goro. On pazi, da njegov pomočnik, kateri je slučajno pri njemu zaposlen, ne postane tuberkulozen. Ker dela čez dan v zaduhlem prostoru, ga pošlje zvečer spat v listje ali pa na seno pod streho, kjer se navzije svežega zraka, katerega potrebuje po dnevu. In še nekaj. Vsak človek v poletnem času rad spremeni zrak in gre na počitnice. Tudi g. Štrus privoščil svojemu pomočniku v letnem času spremembo zraka, toda brez počitnic. Njegov pomočnik zamenja svojo zaduhlo delavnico s svežim poljem, ide in škarje pa z lopato in motiko, ter se giblje od ranega jutra do pozne noči, da mu ne zastanejo udje in ne postane len. Mi bi tudi g. mojstru privoščili ležišče v listju in senu in mesto škarij plug, za katerega je bolj pripraven, kakor za krojaško obrt.

Rabite vaje za učence!

Nekateri mojstri, posebno pa šivilje, imajo vajence in vajenke samo za to, da so vedno na cesti, kot konjska figa in pa za druga hlapčevska dela, samo za učenje ne. Neka šivilja v Križevniški ulici ima 5 vajenk in nobene pomočnice, katere morajo prati perilo, ribati stopnice, kuhati in čistiti obleko in obutev, poleg tega pa še letati cel dan po mestu, menjaje se. Naj bi zadruga takim mojstricam vajenke sploh prepovedala.

Zgodovinski arhiv.

Bratska organizacija oblačilnih delavcev Nemčije, katere je lansko leto obhajala svoj 40-letni obstoja, objavlja svoj arhiv sklenjenih tarifnih pogodb. In sicer vsebuje arhiv sledeče število pogodb: krojači moški po meri 5089, krojači ženski po meri 1782, moška in deška konfekcija 463, konfekcija za oblačila iz gumija 62, konfekcija usnjenih izdelkov 343, krojači za uniformiranje 254, prikojevalci 63, damska konfekcija in gledališki krojači 266, izdelovalci perila 1439, izdelovalke kravate 75, izdelovalke pasov 136, perice 337, snazitelj obale 1009, krznariji 427, izdelovalci čepice 190, »redelavci 41 in razni 181; skupno torej 12.147 delovnih pogodb. Niso pa v teh številkah vštete še razne pogodbe iz prvih let obstoja organizacije in na iz zadnje inflacijske dobe, ko so se pogodbe sklepale po posameznih krajih tedensko in jih je gotovo par tisoč. Ta arhiv je za organizacijo zgodovinske važnosti, ker vsebuje njeno delovanje, boje in uspehe.

Nadalje objavlja ista organizacija pregled brezposelnih in zaposlenih članov v oblačilni stroki:

Novembra 1927: Brezposelnih 9 odstotkov, deloma zaposlenih 6.9 odstotkov, polno zaposlenih 84.1 odstotek.

Novembra 1928: Brezposelnih 15 odstotkov, deloma zaposlenih 13.3 odstotkov, polno zaposlenih 71.7 odstotkov.

Povečala se je brezposelnost za 6 odstotkov, delna zaposlenost za 6.4 odstotkov in polna zaposlenost je padla za 12.4 odstotkov.

Statistika članstva pa kaže, da je bilo:

	Moških ženskih Skupaj		
Novembra 1927	36.444	36.208	72.652
Novembra 1928	38.719	39.669	78.388
Torej več	2.275	3.461	5.736

Za potujoče.

Marsikateri član organizacije se na potovanju ne ve kam obrniti, kjer bi našel strokovno organizacijo. Da ne zaide v kakšen »Ajmohtverein«, objavljamo nekatere naslove v Avstriji, kjer se dobijo informacije o društvenih stvareh in o delovnih razmerah. Dunaj VI, Loquaipplatz 9; Graz: tajništvo Aleksander Schwarz, Schönaugasse 8/II; Innsbruck: Hotel »Sonne«, Saturnerstrasse 2/II; Klagenfurt (Celovec) Franc Rebernigg, Kasernengasse 7; Leoben: Josef Wissiak, Josef Graf-Gasse; Salzburg: Ferdinand Kues, Glockengasse 8; Villach (Beljak): Johann Heber, Widmannngasse 38, pri trdkci Galler in Mayer; Bruck an der Mur: Josef Konrad, produktivna zadruga, Wienerstrasse; Bregenz: Wenzel Rada, pri Gabriel, Sankt Annen-Strasse. Kdor od krojačev potuje po teh mestih, naj se obrne le na te naslove.

Zahvala.

Že pet let delujem kot prisednik obrtnega sodišča. Zamudil sem kot funkcionar te institucije nešteto poldnevov in zato sem moral odškodnino Din 33.40. Smatram za

dolžnost, da se za ta visoki znesek vljudno zahvalim.

Ljubljana, dne 31. decembra 1928.

Rudolf Nič, l. r.,
prisodnik obrtnega sodišča

Krojači pozor!

Tvrdka »Elite« je dne 3. t. m. iskala v časopisju dobre damske krojače. Sporočamo, da tvrdka ni ta dan rabila nobenega pomočnika, ker so bili še njeni brez dela. Ne nasedajte tem reklamam.

Ob novem letu.

Vsaka tvrdka in vsak dober gospodar napravi ob novem letu bilanco, da vidi, kako je preteklo leto gospodaril. Tako je potrebno, da tudi vsak krojaški pomočnik na koncu leta napravi svojo. Zalostna je pač bilanca, toda treba se je vprašati, kdo je v največji meri kriv temu. Večkrat si je moral svoj pas zategniti za nekaj centimetrov, ali morda je pa njegov mojster ali pa sodelavec. Več dni je bil v tem letu brez posla, kot lansko leto. In zakaj? Ker je njegov neorganizirani tovariš delal mesto njega po 12 in še več ur dnevno. Mojster mu je odtegoval, ker je njegov kolega delal pod tarifo in s tem konkuriral. Najbolj grenak kruh je jedel delavec v konfekcijskih delavnicah, kateremu reže kruh človek, kateri se krojaštva ni izučil, ter nima pojma, koliko časa potrebuje pomočnik za svoje delo in ga plača skrajno sramotno.

Tak človek se potem še izraža, da mu delavstvo reže meso iz telesa, ko se nasprotno od delav. Juljev dnevno vedno bolj debeli. Kar niso skvarili položaja krojaških pomočnikov v mestu njegovi neorganizirani sodelavci, ga kvarijo mali mojstri, tako imenovani »kruci« po deželi, kateri vozijo delo kar z vozom in obratno. Pri teh »krucih« se dela dan in noč, samo da so zmogni konkurence, brez kvalifikacije izdelkov, kateri so pod vsako kritiko. To je sama pasiva krojaškega pomočnika, brez vsake aktivne. Strgan, lačen in brezposeln stopa krojaški pomočnik v novo leto, v katerem naj upa, da bo bolje, kot pa je bilo preteklo. Ako pa hoče, da njegova prihodnja bilanca ne bo podobna zadnji, si mora napraviti sklep, da hoče odpraviti vse zlo, katero je krivo njegove pasivne bilance. Ta sklep naj bo, da se bo svoje organizacije še bolj oklenil kot sedaj, pazil, da se tarifa točno izvaža, izvaja 8-urni delavnik, kjer ga še ni, da se istega upelje, da organizira še vse omahljive in izgovarjajoče v strokovno organizacijo, se udeležuje redno društvenih sestankov in se na njih udeležuje za nasveti in vprašanji, pomaga funkcionarjem pri delovanju itd. Naj velja za vsakega enkrat geslo: enakost, bratstvo in svoboda. Manj egoizma, več socializma! Vsi za enega, eden za vse! Ako vsak član ob novem letu napravi ta sklep in ga tudi izvede, poveča s tem bojevitost strokovne organizacije, katera mu v tem slučaju lahko v veliki večini spravi njegovo pasivno bilanco v aktivno. Na delo do končnega cilja, za boljšo bodočnost!

13 ur na dan.

Pravijo — ne vemo, če je res — da pri krojaškem mojstru Ivanu Ambrožu na Glincah, bivša Burska ulica, krojaški vajenci — trije po številu — delajo od 7. ure zjutraj pa do 20. ure zvečer, torej 13 ur dnevno. Po zakonu to ni dopustno in sploh kaznivo. Seveda, kjer ni tožnika, tam tudi ni sodnika. Ako je to res, potem povejmo g. Ambrožu, naj v lastnem interesu upelje 8-urni delovnik.

Krojaški zadrugi.

Mnogokrat smo že pisali o mojstrih, kateri zaposlujejo veliko vajencev in par ali pa nobenega pomočnika. Apelirali bi na krojaško zadrugo, da striktno izvaja svoj sklep glede sprejemanja vajencev in učenja. Veliko se govori o konkurenci nekaterih mojstrov in ravno zaposlitev velikega števila vajencev, kateri delajo po 13 ur dnevno, omogoča konkurenčno zmoglost. To zadruga lahko prepreči in upamo da bo.

MONOPOLCI.

Pravilnik o delavskih kategorijah in plačilnemu sistemu v tobačnih tovarnah.

Dne 16. novembra m. l. je izšel v Službenih novinah v Beogradu pravilnik z zgorajšnjim naslovom. V veljavo je stopil čez 45 dni po razglasitvi, to je 1. januarja 1929.

Delavske kategorije.

Delavstvo se deli v kategorije.

V prvo kategorijo spadajo:

- Nadzorništvo in pisarniško pomožno osebje;
- kovinski delavci (strojniki pri parnem stroju, električni, strojni ključavničarji, strugarji, tiskarji, črkostavci, šoferji);
- vsi ostali kvalificirani profesionalisti (kovači, kleparji, ključavničarji, mizarji itd.).

Za kvalificiranega delavca se smatra samo tisti, ki ima predpisana izpričevala o strokovni izobrazbi ter opravlja v tovarni profesionalistovski posel.

V drugo kategorijo spadajo polkvalificirani delavci, to je delavci, ki nimajo predpisane spričevala o strokovni izobrazbi, ampak so si jo pridobili v tovarni v dolgotrajnem praktičnem delu.

Taki so: Vode strojev za izdelovanje in zavijanje cigaret, pregledovalke, posluževalci transmisij, električnih dvigal in elektromotorjev; tehtalke in prevzemalke pri izdelovanju smotk, čuvaji, mešalci tobaka, brusilci, rezalci, raztresovalci tobaka, navilci, prazilci, zabijalci zabojev v oddelkih za vkladanje, glavne kuharice in vozniki.

V tretjo kategorijo spadajo delavci pri izbiranju tobačnih listov, za izdelovanje in zavijanje cigaret, delavci pri strojih za zavijanje zavitkov in izdelovanje smotk ter svetkov, zavijanje smotk, delavci za ročno izdelovanje smotk, delavci za pripravljanje smotk, zavijanje cigaret, smotk, tobaka in svetkov; vkladanje cigaret, smotk in svetkov

v zaboje in vreče, kakor tudi delavci kartonaže in tiskarne.

Nacin plačevanja plače.

Po načinu plačevanja plače se dele delavci I. in kategorije v polmesečarje (dobivajo plačane vse dneve razen nedelj) in dnevničarje. (Ti imajo plačane le fiktivne delovne dni.)

Po dobljeni stalnosti postane delavec la) kategorije polmesečar takoj; b) in c) skupine čez tri, v II. kategoriji pa čez pet let.

Delavci III. in IV. kategorije ne morejo postati polmesečarji.

Vsi delavci dobivajo svoje prejemke za polmesec za nazaj (§ 4).

Plačilni sistem.

Prejemki delavcev se dele: 1. Osnovni dnevni zaslužek ali osnovna plača. 2. Osebnodraginska doklada. 3. Začasna doklada. 4. Rodbinska draginska doklada. 5. Doklada za delo.

Višina osnovne plače je v posameznih kategorijah različna.

V prvi kategoriji, skupina a) in b) znaša od 15 do 28 Din na dan.

V drugi kategoriji od 12 do 20 Din na dan.

V tretji in četrti kategoriji od 10 do 18 Din na dan.

Višina plače raste po službenih letih v intervalih po 5 let do vključno 40 let.

Osebnodoklada znaša v prvi kategoriji 20 Din; v drugi 18 Din; v tretji 16 Din in v četrti 15 Din na dan.

Začasna doklada pride le takrat v poštev, pr. pri onih delavcih, ki bi prejeli po tem pravilniku manj kakor po doslej veljavni načinu. V tem slučaju se na dohodi začasna doklada v višini difference med novim in starim zaslužkom.

Uprava državnih monopolov pa lahko zniža, zviša ali pa ukine to doklado, toda delavstvo se mora najmanj en mesec prej obvestiti o tej nameri.

Rodbinska doklada znaša za enega rodbinskega člana na dan 3 Din. Podeljuje se redno le zakonskim otrokom do 14. leta starosti in sicer največ za tri otroke.

Nezakonska mati dobiva rodbinsko podporo le tedaj, če nima razum svojega zaslužka drugega dohodka.

Če delata v tovarni mož in žena, dobiva to doklado mož; le če je mož odsoten brez plače, jo dobiva za to dobo žena. Ako je pa zaposlena v tovarni le žena, pa je mož sposoben za delo, odpada rodbinska doklada.

Ločena žena prejema le izjemoma rodbinsko doklado in sicer, če živi z otroci v skupnem gospodinjstvu in jih ne more vdrževati ločeni mož.

Doklada za delo pripade le strokovno izobraženim delavcem na predlog ravnatelja tovarne in oblastnega monopolnega inšpektorijata.

Napredovanje v višjo stopnjo.

V višjo stopnjo napredujejo delavci po dobri oceni avtomatično. Zoper slabo oceno, pr. pri onih delavcih, ki bi prejeli pismo, se sme delavec pritožiti v osmih dneh na upravo drž. monopolov, katere odločba je končnoveljavna.

Odpust iz službe radi nezadostnega izdelovanja.

Vsak delavec mora doseči predpisano minimalno storitev. Delavcem, ki tega minimuma ne dosežajo, se določi enomesečni rok, da zboljšajo svojo storitev. Ako je tudi ta rok brezuspešen, se jim mora odpovedati služba.

Prehodne odredbe.

Ako se zviša vrednost dinarja in zmanjša draginja, se sme znižati osnovna plača in vse ostale doklade (§ 17).

Uprava državnih monopolov izda določbe, ki so potrebne za izvrševanje tega pravilnika.

Opomba uredništva: Ta pravilnik je tak, kakor so vsi pravilniki, ki jih gospodje kapitalisti izdajajo, da drže delavstvo kot sužnje in ne kot enakovredne člane človeške družbe. Zopet dokaz vsem, ki se niso prepričali, da je kapitalistični razred izkoriščeval delavstvo razreda in da je razredni boj boj za dostojanstvo človeka in za boljši družabni red. Poleg tega pa ta pravilnik še ni izpolnjen. To bodo naredile določbe, ki so potrebne za izvrševanje tega pravilnika, kakor govorita zadnji dve vrsti. Ali po domače povedano, te določbe bodo določale precizno vse tisto, da se izključi tudi kaka nehotela tolačenost ugodnost za delavca.

Značilna (poleg drugih določb) je pa v prehodni naredbi določba, da se sme znižati osnovna plača in vse ostale doklade, ako se zviša vrednost dinarja in zmanjša draginja.

»Zvišati« vrednost dinarja in »zmanjšati« draginjo pa ni težka stvar, ako se delavcu mora iz kapitalističnih interesov znižati plača. Zato monopolski delavci, na branik za svoje koristi, za zboljšanje svojega položaja in ta branik je razredno-bojevna varša organizacija.

Internacionala tobačnih delavcev.

Na kongresu zveze grških tobačnih delavcev je bilo sklenjeno, da se organizacija priključi internacionali tobačnih delavcev. Kongres je med drugim sprejel tudi ostro resolucijo, s katero protestira proti temu, da je grški konzulat v Rotterdamu odklonil delegaciji internacionalne tobačnih delavcev, ki bi se imela udeležiti kongresa, svoj vizum.

Kongres je sklenil ustanoviti blybeni fond in se je pečal z raznimi izboljševanji na socialnem polju. Posebno se je povdarjalo, storiti vse, da se organizira žene in mladoletne.

STROJNIKI IN KURJAČI.

Knjiga »Parni stroj in parna turbina« se dobi v tajništvu Osrednjega društva strojnikov in kurjačev v Delavski zbornici, Miklošičeva 22.

Knjiga vsebuje celoten popis parnega stroja in turbine, kakor tudi skice posameznih delov in je radi svoje popolnosti vsakemu strojniku neobhodno potrebna. Stane samo Din 65.— Zunanji sodrugi naj pošljejo po položnici Din 65.— in zapišejo »Za knjigo«.

Zadnje čase naša organizacija lepo napreduje, tako v pridobivanju članstva, kakor tudi v delu za zboljšanje položaja svojih članov. Letosno zimo bode organizacija sporazumno z inšpekcijo parnih kotlov in strojev napravila višji strojniški tečaj, kateri naj nudi članstvu možnost višje tehniške izobrazbe in seveda možnost boljših služb. Tečaj se začne takoj, ko bode od strani kompetentnih uradov odobren kredit.

Pozivljamo sodruge strojnike, da se že sedaj javijo, kateri bo ta tečaj obiskoval in da agitirajo v svojem kraju med strojniki in kurjači za svojo organizacijo.

V skupnosti je mož!

RAZNO.

Opozorilo.

Javlja se nam, da hodi po Šoštanju nek človek in se izdaja kot zastopnik »Strokovne komisije za Slovenijo«. Agitira med delavstvom, da ima nalog organizirati delavstvo v nekako organizacijo, ki bo v času brezposelnosti izplačevala oziroma dajala podpore.

To da je sklep »Strokovne komisije« in da je on poslan, da to organizira.

Svarimo pred takimi avanturisti delavstvo in če se kak tak kje pojavi in se izdaja kot zastopnik »Strokovne komisije«, da zahteva od njega legitimacijo.

Kdor nima legitimacije, je goljuf.

Strokovna komisija za Slovenijo.

Valentin Komavli.

Umrli je 4. januarja 1929 ob 5. uri zjutraj kot vodja celjske borze dela, Valentin Komavli. Sodrugi! Neutrudljiv v delovanju in proletarskem gibanju, požrtvovalen agitator in funkcionar strokovnega in splošnega delavskega gibanja. Nesebičnega in požrtvovalnega sodruga je Strokovna komisija po svoji delegaciji spremljala na zadnji poti in mu položila na grob venec iz rdečih rož.

Počivaj sladko, sodrugi! Težko prizadet ženi in otrokom naše globoko sožalje!

ZAHVALA.

Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem sodrugom steklarjem v Hrastniku za darovano vsoto 368 Din, kakor tudi za veliko požrtvovalnost in naklonjenost ob smrti moje pokojne žene!

Delu čast in oblast!

Zagorje, 11. dec. 1928.

Martini Peter st.

Izmogčavanje vajencev.

Da se vajenci izrabljajo od mojstrov v razne svrhe in iz njih moči, ki pridejo mojstrom in podjetjem takorekoč zastoni, curklja naravnost zlato v curkih, smo že večkrat pribili in opozarjali oblastva na to, milo povedano, grozodejstvo. Ali tu danes pribijemo zopet en tak kričeč slučaj.

Elektrarna Česen v Vižmarjih ima vajenca Pečar Ignaca, starega 17 let. Vajenec je že 6 mesecev. Davno toliko, da lahko vrši že vsa potrebna dela, čeravno je učna doba 4 leta. Podjetje ga pošilja izvrševati naročila strankam in ta vajenec jih izvršuje kakor kak pomočnik. Strankam se dela vajenca zaračunavajo 50 do 60 Din dnevno. Njemu pa podjetje plača mesečno celih 50 Din.

Torej, inšpekcija dela in druge oblasti, ali ni to naravnost izrabljanje moči učenca — vajenca? Ali ni ta vajenec podjetju naravnost zlata jama? Podjetju zasluži dnevno 50 do 60 Din, a njemu podjetje plača dnevno, dobro računano, 1 Din 65 para. Čisti dobiček znaša torej 48.35—58.35 Din dnevno.

Vajenci! V organizacije! Drugod ni pomoči!

VESTNIK „SVOBODE“

Mesečnik »Svoboda«.

Izšla je 1. številka mesečnika »Svoboda« z zelo zanimivo vsebino. Med drugim prinaša članek s. dr. Tume o socialni vzgoji v Rusiji, od znanega ameriškega proletarskega pisatelja Jacka Londona odlomek »Vladajoča družba« iz zbirke »Ljudje dne«. Nadalje prinaša list pregled delavskega športnega gibanja v Jugoslaviji in poročila iz delovanja naših delavskih kulturnih organizacij. Silna je slika »Puntar« od nemške proletarske umetnice Käthe Kollwitz. List so dobili samo redno plačujoči člani »Svobode«. Sodrugi in sodružice, organizirajte se v našo marksistično kulturno zvezo »Svobodo«!

O marksističnem in krščanskem socializmu bo ljubljanska »Svoboda« priradila sredi januarja v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev predavanje in diskusijo. Predaval bo s. dr. Henrik Tuma. Sodrugi, agitirajte od moža do moža, da bo to velevažno in zanimivo predavanje tembolj obiskano.

Železničarsko delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani vabi vse svoje člane, da se udeležijo

rednega letnega občnega zbora.

ki se vrši v nedeljo, dne 20. januarja 1929 v Stokovni komisiji (železničarska soba) na Miklošičevi cesti, palača Delavske zbornice. Začetek ob 9. uri dopoldne.

Dnevni red: 1. Tajniško in blagajniško poročilo. 2. Poročilo kapelnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Smernice za bodoče delo.

Odbor »Zarje«.

Prejeli smo: Prosimo, da v smislu določil tiskovnega zakona z ozirom na članek »Sodišče delavskega zavarovanja«, objavljen v »Delavcu« z dne 25. decembra 1928, št. 24, na 2. strani v 1. in 2. stolpcu, objavite sledeči popravek:

Namen nezgodnega zavarovanja je, da v obliki denarne rente odškoduje izgubljeno delazmožnost. V koliko je delazmožnost zmanjšana, more in sme določiti le zdravnik in sicer samo na podlagi očitne funkcionalne zmožnosti poškodovanca vsled nezgode za delo, pri katerem se je ponesrečil. Na razne druge okolščine, kakor so velika brezposelnost, starejša telesna napaka, zmanjšanje zaslužka, se zdravnik ozirati ne more; istotako pa tudi ne uprava urada. Kajti nezgodno zavarovanje ni zato, da blazi vse različne škodljive pojave socialnega življenja. Manjši zaslužek ni vedno posledica nezgode, pogosto je manjši zaslužek posledica pomanjkanja dela, pogosto posledica redukcije plač, znižanja draginje itd. Če je za izgubo desnega očesa določena meja delazmožnosti od 20 do 30 odstotkov, se je s tem hotelo dati možnost, da se more take poškodbe v tem okviru individualno in pravično ocenjevati. Najvišja meja 30 odstotkov se ima uporabiti tam, kjer je dober in popoln vid za vršitev dotičnega dela izredne in odločilne važnosti (šofer, urar,

šivilja, mehanik itd.), srednja meja 25 odstotkov se ima določiti tam, kjer dober vid ni izključen predpogoj za dobro in hitro izvršitev dela. Ako se je torej kovaču Janezu Videcu po rentnem odboru urada v okviru dopustne meje in na podlagi zdravniških izjav priznala 25-odstotna renta, se je ta storilo radi tega, ker pri ocenjevanju izgubljene delazmožnosti vsled izgube desnega očesa mora biti razlika (to zahteva socialna pravičnost) med kovaškim delom in n. pr. finim mehaničnim delom (urarijem), ker se izgubo očesa pri urariju in kovaču ne more in ne sme enako oceniti. Ako je maksimalna meja delazmožnosti vsled izgube desnega očesa pri urariju utrjena z 30 odstotki, ne more biti ravno toliko za kovača, ki navadno izvršuje grobo delo, kjer oko še zdaleka ne igra tako važne vloge, kakor pa pri urariju.

Ker sodišče delavskega zavarovanja pritožbe Janeza Videca ni obravnavalo po teh pravičnih in v zakonu utemeljenih vidikih, pač pa po vidikih, ki stoje popolnoma izven tendence in smisla nezgodnega zavarovanja, se je urad proti razsodbi sodišča pritožil. Urad je dolžan, da varuje pravičnost in enakomernost postopanja napram vsem članom in ne sme dopuščati, da bi nezgodno zavarovanje vsled brezposelnosti, nizkih zaslužkov ali podobno prišlo v položaj, da ne more vršiti svojih zakonitih dolžnosti.

Zato je neutemeljeno, ako v cit. članku trdite, da Okrožni urad za zavarovanje delavcev hoče s pritožbo pokazati, da ne zasluži imena Urad za zavarovanje delavcev, ampak, da je bolj na mestu, da se imenuje »Krepienkassa«. OUZD s pritožbo noče zavleči razsodbe, s pritožbo hoče le varovati koristi nezgodnega zavarovanja, ker ne more dopustiti, da bi se z odstotki delazmožnosti kar samovoljno brez stvarne utemeljitve razmetavalo nezgodno zavarovalni denar na drobne kosce in s tem spravljalo težke poškodovance v težak položaj. S pritožbo hoče OUZD le dokazati, da ena in ista poškodba eno osebo zadene hujše, drugo manj hudo in da mora biti zato tudi odškodnina različna. Pritožba iz teh razlogov ni šikana, pač pa vestna briga za pravično in pravično izvajanje nezgodnega zavarovanja; kajti urad se zaveda, da le z dosledno vztrajnim izvajanjem zakona more preprečiti vsako škodljivo izkoriščanje po osebah, ki za vsako poškodbo hočejo kolikor mogoče veliko odškodnino, ne glede na potrebe drugih, in ne oziraje se na socialno pravičnost napram drugim. S pritožbo je hotel urad le dokazati, da ocena izgube desnega očesa v interesu socialne pravičnosti ne sme biti enaka in ista pri kovaču in pa n. pr. pri urariju in da je najnižja meja 20 odstotkov in najvišja meja 30 odstotkov določena samo za to, da se uraru more priznati 30-odstotna renta, kovaču pa za nekaj odstotkov manj, to je 25 odstotkov, da se na ta način doseže vsaj teoretično izenačenje odškodnine pri poškodovancih različnih poklicev za eno in isto poškodbo.

Ljubljana, dne 29. decembra 1928.

Ravnatelj: Dr. Bohinjec, I. r.

Sodrugi, sodružice!

Vljudno naznanjam, da sem otvoril na Turjaškem trgu št. 2 svoj

brivski in česalni salon,

katerega bom vodil točno in solidno ter po znižanih cenah.

Izvrševal bom vsa v mojo stroko spadajoča dela, to je v postrežbi gospodov, striženju bubi-frizur, onduliranju itd.

Sodrugi, pozdrave

M. Gorenc.

CENENO ČEŠKO PERJE!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 Din in 150 Din, mehko kot puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. Pošiljajte carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštne prosto. Vzorec zastoji. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, Lobež št. 26 u Plzna, Češkoslovaška. Pošne pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10. din.

Vsem svojim odjemalcem želi srečno Novo leto

IVAN SAX,
Ljubljana,
Florjanska ulica št. 7

Srečno Novo leto želi vsem svojim odjemalcem manufakturna trgovina

Ig. Kessler
pri „Janezu“
Ljubljana, Pogačarjev trg 3

Srečno Novo leto želi vsem

FRANC PALME
agentura in komisija
Ce'je-Ljubljana-Maribor

Franc Slamič

Ljubljana,
Gospodsvetska c. 6
želi vsem svojim odjemalcem srečno Novo leto.

Srečno in veselo Novo leto želi vsem svojim cenjenim gostom, gostilna

„Zlatorog“
Ljubljana,
Gospodska ulica št. 3

Manufakturna trgovina

JOSIP ŠLIBAR
LJUBLJANA, Stari trg 21

ima veliko izbiri manufakturnega blaga po zelo nizkih cenah!

Iščejo se za vse vrste mest **osebe**

kot voditelji podružnic. Posebno znanje, obratni ali kavcijski kapital ni potreben — Mesečni dohodki okrog 150 — 200 dolarjev. — Vpraša se pod

„THE NOVELTY“
VALKENBURG, Limburg, Holland.

Naj koncem leta vsak priseže,
da z novim letom se zaveže
piti pravi **Buddha čaj**
in uživati na zemlji raj!